

ved mit Forslag. Men dette, har jeg fra Begyndelsen af sagt, er netop Forslagets Hensigt. — Naar jeg nu i det Hele skulde komme ind paa Spørgsmaalet i dets Almindelighed, hvad den ærede Minister jo kom ind paa, saa veed jeg jo godt, at jeg efter min hele Stilling ikke kan tale om juridiske Spørgsmaal med en saadan Autoritet som den ærede Minister, der tillige, som jeg antager, er Talsmand for hele Regjeringen. Den ærede Conseilspræsident, som det glæder mig at see er tilstede, gav mig i Slutningen af forrige Sæssion, da jeg spurgte om, hvorledes det nye Ministerium vilde stille sig til det Spørgsmaal, der her foreligger, et Svar, der gik ud paa, at det havde Regjeringen ikke tænkt paa, men naar den daværende Sæssion var sluttet, vilde den tage Sagen under den alvorligste Overveielse, — en Overveielse, der førte til, at man slet ikke fik noget Forslag fra Regjeringens Side med Hensyn til Fæstevæsenet undtagen den Smule, som igaar blev forkastet, og som altsaa var Alt, hvad den alvorlige Overveielse i Sommerens Løb havde ført til. Hvis nu den ærede Minister med nogen virkelig Styrke skulde kunne bebrejde os, at vi ikke havde villet følge ham i denne Samling i det Spørgsmaal, der her ligger for, saa vilde han have havt meget større Grund dertil, saafremt han havde indbragt et Forslag til at afhjælpe de mange Mangler, som han selv paastaar, at han gjerne vilde være med til at afhjælpe. Gud skal vide, at det ikke er let for det private Initiativ at fremkomme med et Forslag og derefter, under mere og mindre tydelige eller mere og mindre utydelige Udtalelser fra Ministerbordet under Sagens første Behandling, vide, hvad det da er, som den ærede Minister vilde være villig til at være med til og hvad ikke. Det eneste Punkt, hvori det er kommet til Klarhed, er det Punkt, hvormed Ministeren sluttede sit Foredrag, idet han oplyste, hvad vi ikke havde villet slutte os til, fordi det for os ikke var Noget, for hvilket vi kunde opgive det, vi vilde opnaae; det angik det Punkt, at enhver Godseier efter den ærede Ministers Forklaring — det overraskede Flere af os at høre det, men jeg holder mig overbevist om, at,

hvad den ærede Minister paastod at være Godseiernes Ret, er det ogsaa — har Ret til at udstykke sin fæsteledige Gaard saaledes, at der kun bliver en Hovedparcel tilbage paa 1 Td. Hartkorn, medens han kan udstykke alt det øvrige Hartkorn saaledes, at hvert Stykke for sig bliver under 1 Td., og naar han paa denne Maade har forvandlet det til Lodder under denne Størrelse, kan han leie dem ud med Opsigelse eller paa hvilke Vilkaar han vil. Det var dette, vi vilde forhindre ved vort Forslag, og saa siger den ærede Minister, at det, som han vilde være med til at forhindre, var, at, naar en Godseier paa denne Maade havde udlagt en Deel Hunslodder, han saa ikke ved at sammenlægge dem paany til større Landbrug kunde slippe for Fæstetvang; den Fæstetvang, der var forbunden, dengang Godseieren stykkede Lodderne ud, vilde Ministeren medvirke til at bringe tilbage, naar disse Lodder bleve samlede til større Landbrug. Men her siger nu Udvalgets Fleertal, at dette ikke er Noget, som vi kunne blive staaende ved; vi kunne kun blive staaende ved, at de Hunslodder, Godseieren saaledes udlægger, i Fremtiden vedblive at være Fæstetvang undergivne, uagtet de ere under en Størrelse af 1 Td. Hartkorn. Det er en underlig Tale, naar den ærede Minister har meent, at dette var at indføre en ny Fæstetvang paa Huse; thi der er ikke Tale om at indføre Fæstetvang for, hvad der nu er Huse og ikke er undergivet Fæstetvang, men det, der er Tale om, er, at ikke den allerførste Deel af Fæstegodset skal kunne benyttes saaledes, at Fæstetvungen paa det forsvinder. Det ærede Thing vil nu see, hvad der er Tale om, og jeg skal kun tilføie, at jeg var nødt til at forklare de dunkle Uttringer af den ærede Minister, for at man ikke skulde troe, at vi havde forkastet Noget, som efter vor Opfattelse havde fortjent at blive modtaget. (Indenrigsministeren: Maa jeg bede om Ordet.)

Men jeg skal nu efter den Udtalelse om Fæstevæsenets Betydning i det Hele, der er kommen fra Ministerbordet, ikke gjentage, hvad jeg saa ofte har sagt med egne Ord, men skal overfor den ærede Minister sætte Autoriteter, som jeg er overbevist om, at ogsaa han maa og vil